ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 155 Νοέμβριος 2008

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

♦ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΟΙ

♦ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

• Δραστηριότητες ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 155, Νοέμβριος 2008

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Οι άνεργοι δεν είναι μόνοι, δεν προσέρχονται ως μονάδες, στον ωκεανό του ανταγωνισμού και της αγοράς εργασίας. Εντασσόμενοι σε οικογένειες, τις οποίες χρησιμοποιούν ως προστατευτική ασπίδα, ως εναλλακτική πηγή επιβίωσης, ως προνοιακό μηχανισμό, λειαίνουν ή απαλύνουν τη σωφρονιστική δύναμη της αγοράς, αποτρέπουν την υλική και κοινωνική εξαθλίωση ενώ αποκτούν παράλληλα κάποιες δυνατότητες διαμόρφωσης εργασιακών επιλογών.

Βεβαίως οι άνεργοι προσερχόμενοι στην αγορά εργασίας για να υπογράψουν ένα συμβόλαιο εργασίας, φέρουν εκτός από την προστατευτική ασπίδα της οικογένειας και τα διακριτικά σήματα τα οποία χαρακτηρίζουν την κοινωνική της θέση, σήματα τα οποία επιβεβαιώνουν το οικονομικό, πολιτισμικό και κοινωνικό της κεφάλαιο και τα οποία αναγνωρίζονται και εξαργυρώνονται με διαφορετικό τρόπο στην αγορά εργασίας. Οι άνεργοι επομένως, εκτός του ότι δεν είναι μόνοι, δεν είναι και ίδιοι, δεν έχουν το ίδιο σημείο αφετηρίας, δεν έχουν την ίδια αίσθηση του παιχνιδιού. Οι διαπιστώσεις αυτέ αναφέρονται σε άρθρο με τίτλο «Οικογένεια και άνεργοι» το οποίο δημοσιεύεται στο παρόν τεύχος της ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ. Επιπλέον, δημοσιεύεται άρθρο για την εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν, Βασίλης Παπαδόγαμβρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας
ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΟΙ

Παναγιώτης Σούλιος[1]
Κώστας Μπουκουβάλας[2]

Το κείμενο διαπραγματεύεται τη σχέση οικογένειας και ανέργων. Ειδικότερα επιχειρεί να διερευνήσει το βαθμό παρέμβασης οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων μελών της και να καταγράψει τις επιπτώσεις αυτής της παρέμβασης.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εύρυθμη λειτουργία του καπιταλιστικού συστήματος προϋποθέτει την ύπαρξη ενός ικανού αριθμού ανέργων, για να διατηρείται η ασυμμετρία ή αλλιώς η διαφορικότητα εξουσίας, μεταξύ των πλευρών της αγοράς εργασίας, από την οποία απορρέει η εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης και καθίσταται δυνατή η άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος. (Οφφε, 1993,34).

Το σώμα αυτό των ανέργων ή αλλιώς ο εφεδρικός, κατά την ορολογία του Μαρξ, στρατός, προκύπτει, εν τέλει, από την αδυναμία της πλευράς της προσφοράς να προσαρμόσει την συνολικά προσφερόμενη ποσότητα εργατικής δύναμης στο ύψος της ζήτησης. Οι λόγοι έγκεινται στο ότι η απόφαση για να παραχθεί η εργατική δύναμη δεν λαμβάνεται σε επιχειρήσεις αλλά σε οικογένειες για τις οποίες τα κίνητρα είναι αρκετά διαφορετικά από το κίνητρο προσδοκώμενης ικανότητας πώλησης (Οφφε, 1993,42), η παραγωγή της δεν ρυθμίζεται από τον κάτοχό της με κριτήριο την αποδοτικότητα κέρδους (Καστοριάδης,1991,319), στο ότι, εν τέλει, η εργατική δύναμη είναι κατά πλάσμα εμπόρευμα (Polanyi,1957,72).

Η ευεργετική, για την λειτουργία του συστήματος, παρουσία των ανέργων προϋποθέτει την συντήρησή τους, τη φυσική δηλ. διατήρησή τους κατά την διάρκεια της ανεργίας. Η συντήρηση αυτή είναι αδύνατον να εξασφαλισθεί στα πλαίσια της αγοράς εργασίας διότι στην περίπτωση αυτή η πλευρά της ζήτησης, δηλ. οι εργοδότες, θα ήσαν υποχρεωμένοι να συντηρούν τους ανέργους, να συνάπτουν δηλ. μαζί τους δεσμούς προσωπικούς, καταναγκαστικούς, κάτι που αντίκειται στην λογική του καπιταλισμού, η οποία προϋποθέτει την ελεύθερη διαπραγμάτευση της εργατικής δύναμης, ενώ παραπέμπει σε προγενέστερα του καπιταλισμού συστήμα τα.(Μαρξ,1963,738).

Η εξασφάλιση της συντήρησης, με ίδιους πόρους από την πλευρά των ανέργων, με την αποταμίευση λ.χ. μέρους του μισθού κατά την περίοδο της απασχόλησης, έχει περιορισμένη έκταση και αφορά ένα μικρό μέρος ανώτερων στελεχών.

---

1. Δρ. Παναγιώτης Ν. Σούλιος, Επιστημονικός συνεργάτης ΤΕΙ Μεσολογγίου, τμήμα ΕΠΔΟ, ΔΙΚΣΕΟ
2. Ο Μπουκουβάλας Κωνσταντίνος είναι αναλυτής δεδομένων του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ

Ως εκ τούτου δύο τινά μπορεί να συμβούν, είτε η συντήρηση των ανέργων να ανατεθεί στην καλή τους μοίρα, πράγμα επικίνδυνο, ή να αναληφθεί από εξωαγοραίους θεσμούς. Η λειτουργία των θεσμών αυτών είναι εξ ορισμού σύνθετη καθώς πρέπει αφ΄ ενός να εξασφαλίζουν την ευεργετική για το σύστημα παρουσία των ανέργων, αφ΄ ετέρου με την παρέμβασή τους να μην θέτουν υπό αμφισβήτηση την κυριαρχία της πλευράς της ζήτησης. Ως τέτοιους θεσμούς μπορούμε να αναφέρουμε το κράτος και την οικογένεια.

Η παραπάνω συμπεριφορά, όσον αφορά το κράτος, εύκολα διατυπώνεται, μέσω των πολιτικών ένταξης και αποκλεισμού, των κινήτρων και των ποινών που μπορεί να επιβάλλει. (Γράβαρης,1991,3). Ο ρόλος, όμως, της οικογένειας είναι πολυπλοκότερος, καθώς συναρτάται με την κοινωνική της θέση, τους δεσμούς μεταξύ των μελών, τα χαρακτηριστικά του υπό ένταξη μέλους κλπ. Ενδέχεται δηλ. η παρέμβαση της οικογένειας να θέσει υπό αμφισβήτηση την ισχύ της πλευράς της ζήτησης υπό την έννοια ότι η παρέμβασή της υπέρ του ανέργου μέλους της μπορεί, ανάλογα την κοινωνική της θέση, να αυξήσει την διαπραγματευτική του ισχύ εντός της αγοράς εργασίας.

Στόχος της διαπραγμάτευσης που ακολουθεί είναι η ανάδειξη της οικογένειας, ως θεσμού συντήρησης ανέργων και η καταγραφή των επιπτώσεων στην εργασιακή συμπεριφορά των ανέργων και την αγορά εργασίας.

2. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΘΕΣΜΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ

Η οικογένεια, λόγω των ισχυρών δεσμών που αναπτύσσει μεταξύ των μελών της, διαδραματίζει κομβικό ρόλο, σε οικονομικό, κοινωνικό, και πολιτικό επίπεδο.

Οι ισχυροί αυτοί δεσμοί λαμβάνουν πολλές μορφές: την βοήθεια στην καθημερινή ζωή (φύλαξη παιδιών, ψώνια, μαγείρεμα), την προστασία των ηλικιωμένων μελών, καθώς και παρεμβάσεις όπως η διατύπωση στρατηγικών που αφορούν την εκπαίδευση, τον γάμο, την απόκτηση κατοικίας, την απασχόληση στο δημόσιο, τις κληρονομιές κλπ., παρεμβάσεις που έχουν καταγραφεί στην βιβλιογραφία. Όσον αφορά όμως την παρέμβαση της οικογένειας στην στήριξη των ανέργων μελών της οι αναφορές είναι περιορισμένες, μία έλλειψη εν πολλοίς δικαιολογημένη καθώς μέχρι προσφάτως η ανεργία ήταν καθηλωμένη σε χαμηλά ποσοστά. Ως σημαντικές αναφορές, όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα, μπορούμε να αναφέρουμε τις ακόλουθες: Π. Πιζάνιας (Πιζάνιας,1993,99) μέσω της ιστορικής καταγραφής των πρακτικών επιβίωσης στην Ελλάδα κατά τον μεσοπόλεμο, επισημαίνει την βαρύτητα των οικογενειακών σχέσεων έναντι των φιλικών δεσμών. Η Τζ. Καβουνίδου(Καβουνίδου,1996,182) στην μελέτη της σε 57 νοικοκυριά, κατά τα έτη 1981-1982, αναφερόμενη στο ευρύτερο πλαίσιο ανταλλαγής βοήθειας μεταξύ των συγγενών σε δύσκολες καταστάσεις όπως η απώλεια μισθωτής εργασίας ή της χρεοκοπίας της επιχείρησης, επισημαίνει ότι

οι κρίσεις αυτές ξεπερνιούνται χωρίς τη βοήθεια των συγγενών καθώς η μελέτη πραγματοποιείται σε εποχή χαμηλών ποσοστών ανεργίας. Σε μελέτη της Λ. Μαράτου κ.α.(Μαράτου κ.α.1995,172) με αντικείμενο τα κοινωνικά δίκτυα στην περίπτωση των εσωτερικών μεταναστών, στην περιοχή του Πειραιά, επισημαίνεται η παρέμβαση της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων μελών της. Έρευνα στα πλαίσια το Ευρωπαϊκού προγράμματος poverty επιβεβαιώνει την παρέμβαση της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων μελών της.

Η παρέμβαση της οικογένειας υπέρ των ανέργων μελών, βεβαίως, δεν είναι ιδιαιτερότητα της ελληνικής κοινωνίας αλλά παρατηρείται σε κάθε χώρα ανεξαρτήτως του κοινωνικού μοντέλου που αυτή υιοθετεί. Και εάν αυτό είναι περίπου αυτονόητο για τις Μεσογειακές χώρες, εν τούτοις δεν ελλείπει από χώρες οι οποίες συγκαταλέγονται στο αγγλοσαξονικό ή σκανδιναβικό μοντέλο κοινωνικής προστασίας. Έρευνα ήδη από το 1957 των Wilmott and Young η οποία πραγματοποιήθηκε σε εργατική συνοικία του ανατολικού Λονδίνου, δείχνει την παρέμβαση της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων. Η μελέτη της L. Morris (Morris,1983,241) μεταξύ 40 απολυθέντων στην Ν. Ουαλία κατά το 1980, δείχνει ότι το συγγενικό περιβάλλον είχε παράσχει βοήθεια στα άνεργα μέλη της. Σε έρευνα των M. Resenweig and K. Wolpin στις ΗΠΑ το 1993 παρουσιάζεται ότι το 40% των λευκών ανδρών ηλικίας 18-31 ετών, έχουν δεχθεί οικονομική βοήθεια από τους γονείς. Η υποστήριξη της οικογένειας είναι επίσης παρούσα, αν και σε μικρότερο βαθμό, σε χώρες όπου το κοινωνικό κράτος παίζει σημαντικότερο ρόλο στην υποστήριξη των ανέργων όπως για παράδειγμα στην Γερμανία.

Βέβαια το πλαίσιο, εντός του οποίου αναπτύχθηκαν οι έντονοι οικογενειακοί δεσμοί, διαφοροποιείται δραματικά την τελευταία περίοδο, με τα σημαντικότερα στοιχεία που συνθέτουν αυτήν την διαφοροποίηση να εστιάζονται στην αυξημένη κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, ειδικά της εργασίας, η οποία λαμβάνει χώρα σε αυτό που σχηματικά αποκαλείται παγκοσμιοποίηση, στην πτώση των καθεστώτων της ανατολικής Ευρώπης, στο άνοιγμα της Κίνας στις διεθνείς αγορές, στην οικονομική και κοινωνική κατάρρευση της Αφρικής, στοιχεία που προκαλούν, πέρα των άλλων, τη μετακίνηση εκατομμυρίων ανθρώπων, κυρίως υπό την μορφή λαθρομεταναστών. Η νέα πραγματικότητα που δημιουργείται επιφέρει αλλαγές στην αγορά εργασίας με κύρια χαρακτηριστικά την απορύθμισή της, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και την αυξημένη εργασιακή ανασφάλεια και ως εκ τούτου, στο νέο αυτό πλαίσιο που αναδύεται, η διερεύνηση των οικογενειακών δεσμών, ειδικά στον τομέα της στήριξης των ανέργων μελών, αποκτά νέο ενδιαφέρον.

Τα εμπειρικά δεδομένα του παρόντος αποτελούν επεξεργασία στοιχείων που προέκυψαν από έρευνα που διεξήχθη κατά την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής[3] του υπογράφοντος.

Το θεωρητικό πλαίσιο, στη βάση του οποίου σχεδιάσθηκε η έρευνα και ερμηνεύθηκαν τα δεδομένα, προέκυψε από τις θεωρητικές επεξεργασίες του P. Bourdieu. Η οικογένεια κατά τον P. Bourdieu παίζει έναν καθοριστικό ρόλο στην διατήρηση της κοινωνικής τάξης, της αναπαραγωγής της δομής του κοινωνικού χώρου και των κοινωνικών σχέσεων. Η οικογένεια καθίσταται πραγματική ομάδα και τα μέλη της ενώνονται με δεσμούς αφοσίωσης, μέσα από συμβολικές πράξεις και συνεχείς ανταλλαγές όπως τα δώρα, οι επισκέψεις, η φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων, οι γιορτές κλπ. Οι ανταλλαγές αυτές είναι δυνατόν να ενέχουν την ουσία της ανιδιοτέλειας, της έλλειψης δηλ. συμφέροντος, μίας ανιδιοτέλειας όμως η οποία επαινείται, δηλ. αμείβεται, στο κοινωνικό πεδίο. Η λογική αυτή μπορεί να αιτιολογήσει τη βοήθεια που προσφέρει η οικογένεια σ' ένα άνεργο μέλος της, βρίσκεται δε σε αντίθεση με την λογική η οποία εισάγει στο εσωτερικό της οικογένειας το μικρόβιο του εγωιστικού συμφέροντος που συστηματοποίησε ο G. Becker μέσω της λειτουργίας της οικογενειακής συνάρτησης χρησιμότητας, του αλτρουιστή, και των μοντέλων των ενδο και διαγενεακών μεταβιβάσεων[4].

Η οικογένεια, εν ολίγοις, προστατεύοντας την ενότητά της, μπορεί να προστατεύσει και ένα άνεργο μέλος της. Η συμπεριφορά αυτή, που αφορά τις οικογένειες όλων των κοινωνικών τάξεων, υπαγορεύεται από την ανάγκη, είτε της διατήρησης της κοινωνικής της θέσης (αποτροπή κοινωνικής έκπτωσης), είτε της κοινωνικής ανέλιξης. Οι επιπτώσεις από την επιλογή της μίας ή της άλλης στρατηγικής επί της εργασιακής συμπεριφοράς των ανέργων, όπως και ο βαθμός επιτυχίας, εξαρτάται από την κοινωνική θέση της οικογένειας η οποία είναι προϊόν του ύψους του συνολικού κεφαλαίου και των επί μέρους συνιστωσών του, ήτοι του οικονομικού, του πολιτισμικού, του κοινωνικού και του συμβολικού κεφαλαίου.

Η παρέμβαση της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων μελών της αναδεικνύεται, στα πλαίσια του παρόντος, μέσα από την ανάλυση τριών παραμέτρων: α) την οικονομική στήριξη κατά την διάρκεια της ανεργίας, β) την ηθική στήριξη και γ) την παροχή στέγης.

2.1. Η οικονομική στήριξη των ανέργων

Η επιβίωση των ανέργων κατά τη διάρκεια της ανεργίας θα ήταν αδύνατη χωρίς την συμβολή της οικογένειας. Η παρέμβασή της είναι καθοριστική τόσο για τους έχοντες κατώτερη κοινωνική καταγωγή, δηλ. τους προερχόμενους από χειρώνακτες, όσο και για τους γόνους των μη χειρωνακτών.

---

3. Πανεπιστήμιο: Π. Ν. Σούλιος, 2006, "Οικογένεια και άνεργοι. Η παρέμβαση της οικογένειας στην συντήρηση των ανέργων και οι επιπτώσεις στην διαμόρφωση των εργασιακών τους επιλογών", Διδ. Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
4. *Για μία συνοπτική παρουσίαση και κριτική αποτίμηση δες Π. Ν. Σούλιος ο.π. σελ. 33*

ΓΡΑΦΗΜΑ 1
Η οικονομική στήριξη των ανέργων

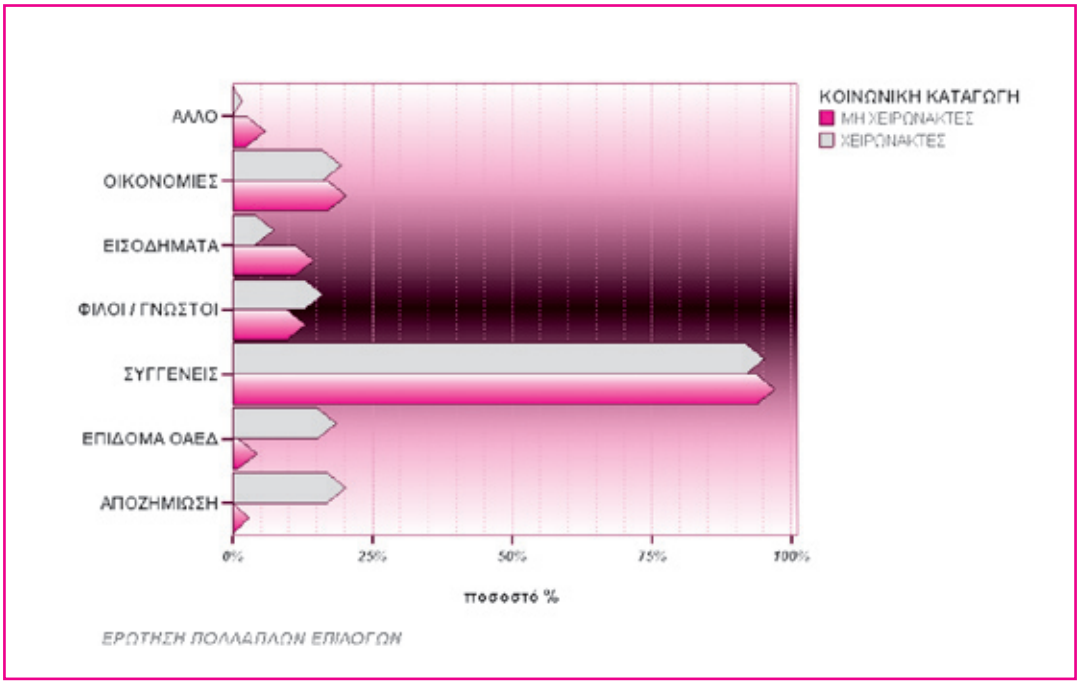

Από τα δεδομένα του γραφήματος 1 προκύπτει ότι το σύνολο σχεδόν των ανέργων (95.9%), στηρίζονται πρωτίστως στην οικογένεια για την επιβίωσή τους. Η στήριξη αυτή είναι πανομοιότυπη και για τις δύο κοινωνικές κατηγορίες, 95.2% για τους προερχόμενους από τους χειρώνακτες και 97.1% για τους γόνους των μη χειρωνακτών. Ωστόσο όσον αφορά τις υπόλοιπες πηγές στήριξης παρατηρούνται διαφοροποιήσεις καθώς οι προερχόμενοι από τους μη χειρώνακτες έχουν ως συμπληρωματικό τρόπο επιβίωσης την κατοχή άλλων εισοδημάτων ενώ οι προερχόμενοι από τους χειρώνακτες στηρίζονται στην αποζημίωση και στη λήψη επιδομάτων ανεργίας. Σημαντική θέση στην επιβίωση των ανέργων κατέχει η ύπαρξη οικονομιών τις οποίες διατηρούν οι εκπρόσωποι και των δύο κοινωνικών κατηγοριών, 20.3% για τους γόνους των μη χειρωνακτών και 19.4% για τους προερχόμενους από χειρώνακτες γονείς.

Η συνδρομή των φίλων και γνωστών στην επιβίωση κατά την διάρκεια της ανεργίας εμφανίζεται μικρή και για τις δύο κοινωνικές κατηγορίες, 13.0% για τους προερχόμενους από τους μη χειρώνακτες και 16.1% για τους προερχόμενους από τους χειρώνακτες. Υπερισχύουν δηλ. οι ισχυροί δεσμοί (strong ties), οι οποίοι εκφράζονται από τις συγγενικές σχέσεις έναντι των ασθενών δεσμών (weak ties) οι οποίοι εκφράζονται από τους φιλικούς δεσμούς.

Η καταλυτική παρουσία της οικογένειας στη στήριξη των ανέργων αναδεικνύεται από την στήριξη που αυτή παρέχει στα μέλη της που έχουν επιλέξει να διαμένουν μόνοι. Από τα δεδομένα του γραφήματος 2 προκύπτει ότι οι διαμένοντες μόνοι άνερ-

γοι ακολουθούν ένα διαφορετικό πρότυπο επιβίωσης, σε σχέση με τους διαμένοντες στα όρια της οικογένειας. Το πρότυπο αυτό βασίζεται σε μια ποικιλία υποστηριγμάτων μεταξύ των οποίων οι φιλικοί ή ασθενείς δεσμοί έχουν έντονη παρουσία. Εν τούτοις και στην περίπτωση αυτή η παρέμβαση της οικογένειας είναι καθοριστική για την επιβίωσή τους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
Τρόποι επιβίωσης για τους διαμένοντες μόνοι

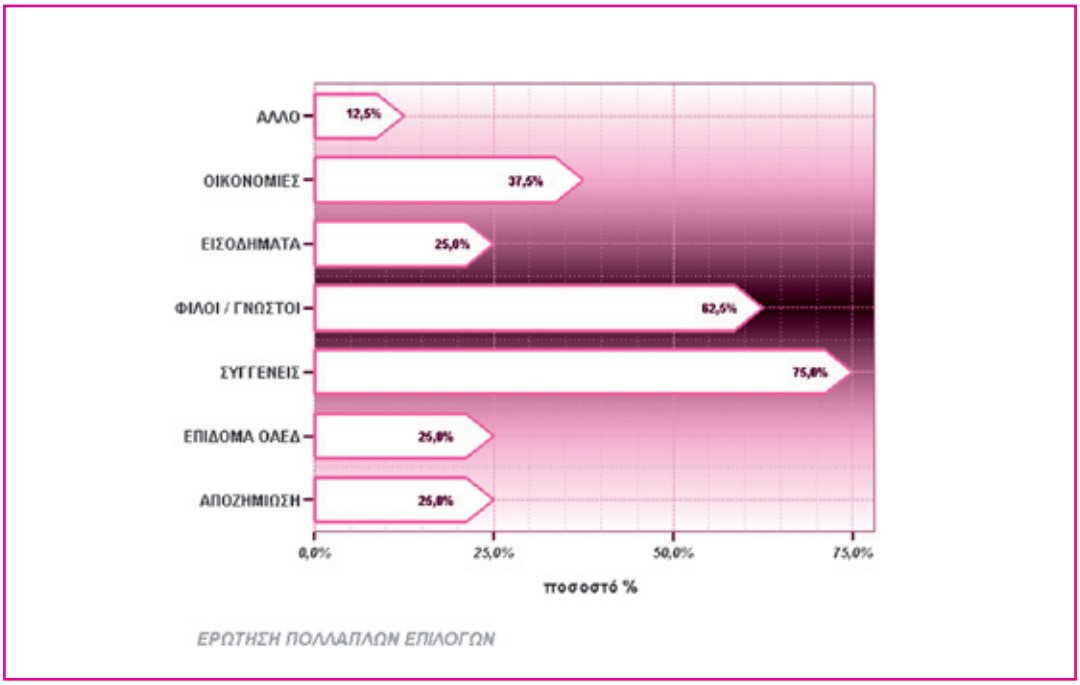

2.2. Η ηθική στήριξη των ανέργων

Η ανεργία, όπως και ο φόβος για την απώλεια της εργασίας, προκαλεί αρνητικές παρενέργειες τόσο στους ίδιους τους ανέργους όσο και στο άμεσο οικογενειακό περιβάλλον. Οι βιώνοντες αρνητικά την κατάσταση της ανεργίας πλήττονται στον πιο ευαίσθητο σημείο της προσωπικής τους υπόστασης: στην αίσθηση της ατομικής επάρκειας και αυτοπεποίθησης (Γ. Λεχουρίτης,1996). Από έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Εύβοια για τις επιπτώσεις της ανεργίας στην ψυχική υγεία των ανέργων (Σ. Στυλιανίδης, 2005), βρέθηκε ότι το 26% των ανέργων πάσχει από κατάθλιψη, το αυτοκτονικό ρίσκο, στο σύνολο των ανέργων, αγγίζει το 20% όταν στο σύνολο του πληθυσμού το ποσοστό ανέρχεται στο 7%.

Οι όντως σημαντικές επιπτώσεις της ανεργίας στην ψυχική υγεία των ανέργων φαίνεται, όμως, ότι απαλύνονται από την ηθική και ψυχολογική στήριξη που παρέχει αφειδώς η οικογένεια. Από τα δεδομένα του γραφήματος 3 παρατηρείται ότι η συντριπτική πλειονότητα των ανέργων και των δύο κοινωνικών κατηγοριών δηλώνει ότι έχει σε μεγάλο ή ικανοποιητικό βαθμό

την ηθική στήριξη της οικογένειας (άνω του 90%), ενώ ελάχιστοι είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι δεν έχουν καμία ηθική στήριξη(1.5%). Η οικογένεια, λειτουργώντας ως αντίβαρο στην άσχημη ψυχολογική κατάσταση που βιώνει ο άνεργος, του επιτρέπει να παραμείνει «ζωντανός» στην αναζήτηση εργασίας και στην επιτυχή ένταξη στην αγορά εργασίας.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Η ηθική στήριξη των ανέργων

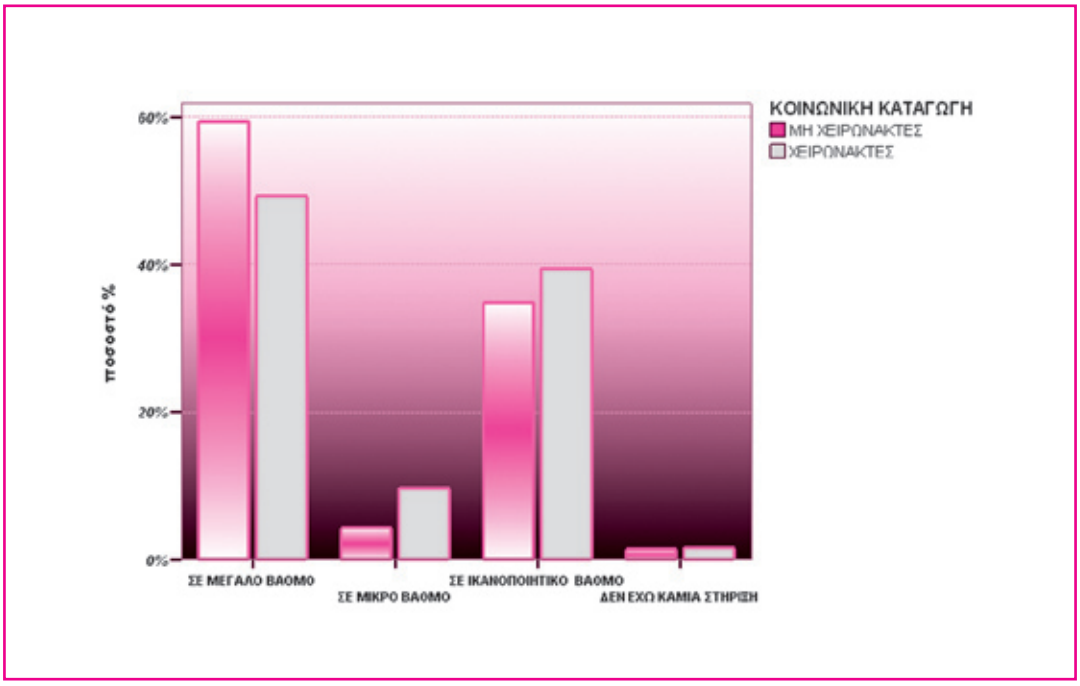

2.3. Η διαμονή των ανέργων

Το να ζει κάποιος μόνος είναι περισσότερο σύνηθες για τις χώρες της βόρειας Ευρώπης και λιγότερο για τις Μεσογειακές χώρες. Συγκεκριμένα για χώρες όπως η Σουηδία το ποσοστό των ατόμων που ζουν χωρίς συγγενείς ανέρχεται στο 24.0%, στη Νορβηγία ανέρχεται στο 19.0%, στη Δανία στο 17.0% και στη Φινλανδία στο 15.0%, ενώ για τις μεσογειακές χώρες, όπως η Ελλάδα, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 7.0%, για την Ιταλία είναι 8.0%, για την Πορτογαλία και την Ισπανία 4.0%. Ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος διαμορφώνεται στο 10.0% (Eurostat, 1996).

ΓΡΑΦΗΜΑ 4
Η διαμονή των ανέργων

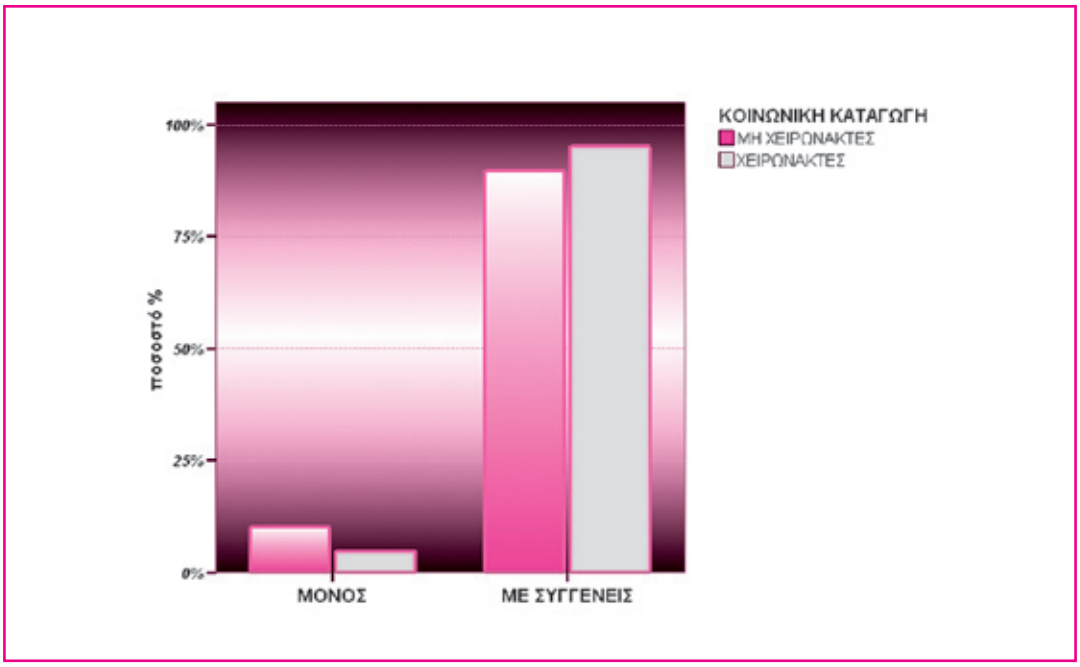

Η παραπάνω εικόνα επιβεβαιώνεται και στην περίπτωση των ανέργων. Σύμφωνα με το γράφημα 4 η διαμονή των μη εγγάμων ανέργων στα όρια της οικογενειακής εστίας είναι περίπου καθολική, αν και με διαφοροποιήσεις, καθώς οι καταγόμενοι από μη χειρώνακτες φαίνεται ότι διαβιούν μόνοι τους με μεγαλύτερη συχνότητα (10.0%) σε σχέση με τους καταγόμενους από χειρώνακτες(4.70%). Επί πλέον, πέραν του γεγονότος ότι τα άτομα ζουν στα πλαίσια της οικογένειας, θα πρέπει να τονισθεί ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό κατοικούν και σε ιδιόκτητες κατοικίες. Ειδικά για την Ελλάδα το ποσοστό ιδιοκατοίκησης ανέρχεται στο 80.0% περίπου όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος βρίσκεται στο 60.0% (Statistics in fokus, 1997,9).

Η διαμονή, επομένως, στα όρια της οικογένειας, όπως και η κατοχή ιδιόκτητης στέγης, θα πρέπει να θεωρηθούν βασικές στρατηγικές εξασφάλισης κατά των κοινωνικών κινδύνων.

3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ

Η καταλυτική παρέμβαση της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων μελών της προσφέρει, πέραν των άλλων, τη δυνατότητα διαμόρφωσης εργασιακών επιλογών και συγκεκριμένα α) προσφέρει τη δυνατότητα άρνησης αποδοχής οποιασδήποτε εργασίας και β) τη δυνατότητα χρονικής αναμονής.

3.1. Η δυνατότητα άρνησης εργασίας

Οι άνεργοι συντηρούμενοι στα πλαίσια του οικογενειακού περιβάλλοντος έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν θέσεις εργασίας. Οι δυνατότητες αυτές αφορούν τους γόνους και των δύο κοινωνικών ομάδων αν και παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το γράφημα 5, οι προερχόμενοι από τους μη χειρώνακτες παρουσιάζουν μεγαλύτερη επιλεκτικότητα καθώς έχουν τη δυνατότητα να αρνούνται σε μεγαλύτερο βαθμό προτάσεις εργασίας σε σχέση με τους καταγόμενους από τους χειρώνακτες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

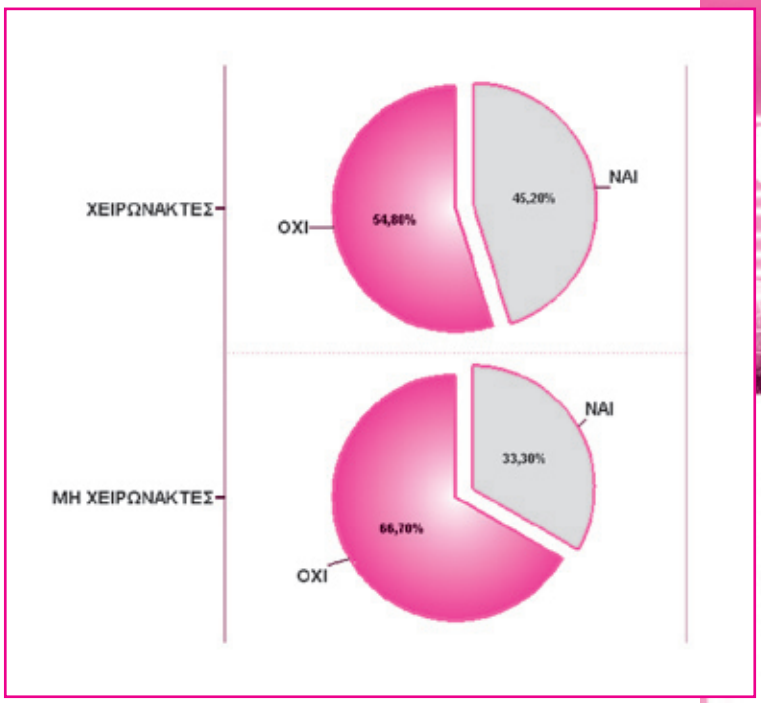

Θα αναλαμβάνατε οποιαδήποτε εργασία;

Αυτό το οποίο επιτρέπει την επιλεκτικότητα, όσον αφορά την θέση εργασίας, είναι η παρουσία της οικογένειας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το γράφημα 6, η οικογένεια είναι η κύρια πηγή που επιτρέπει την άρνηση οιασδήποτε εργασίας με δεύτερη τις οικονομικές δυνατότητες των ανέργων, ενώ ελάχιστη είναι η συνδρομή των φίλων και γνωστών, γεγονός που επιβεβαιώνει την υπερίσχυση των ισχυρών έναντι των ασθενών δεσμών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6
Η συμβολή της οικογένειας στην άρνηση εργασίας

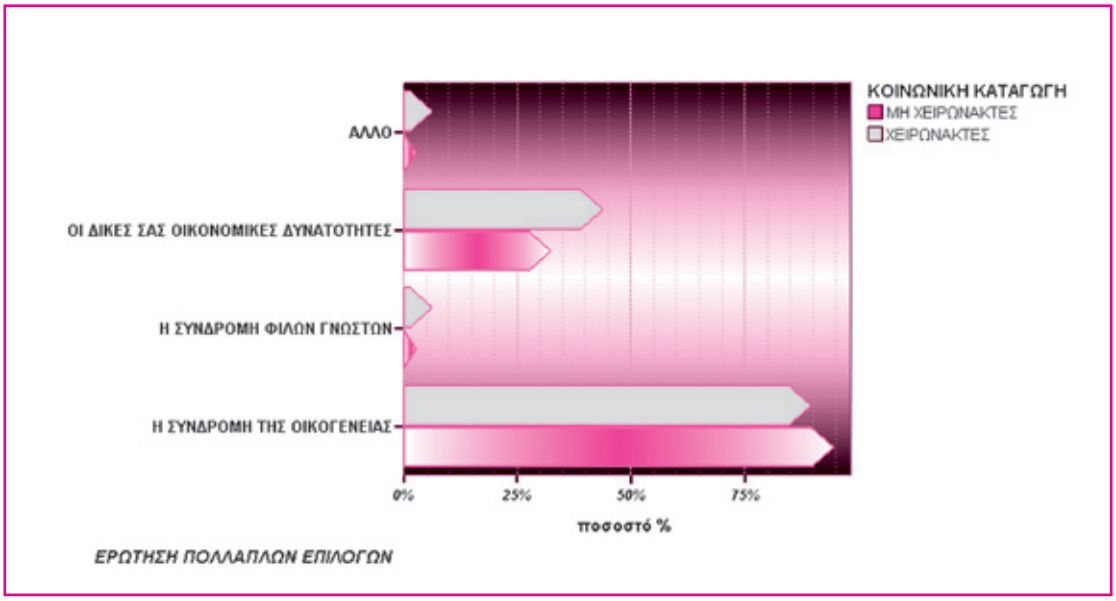

ΓΡΑΦΗΜΑ 7
Η δυνατότητα χρονικής αναμονής

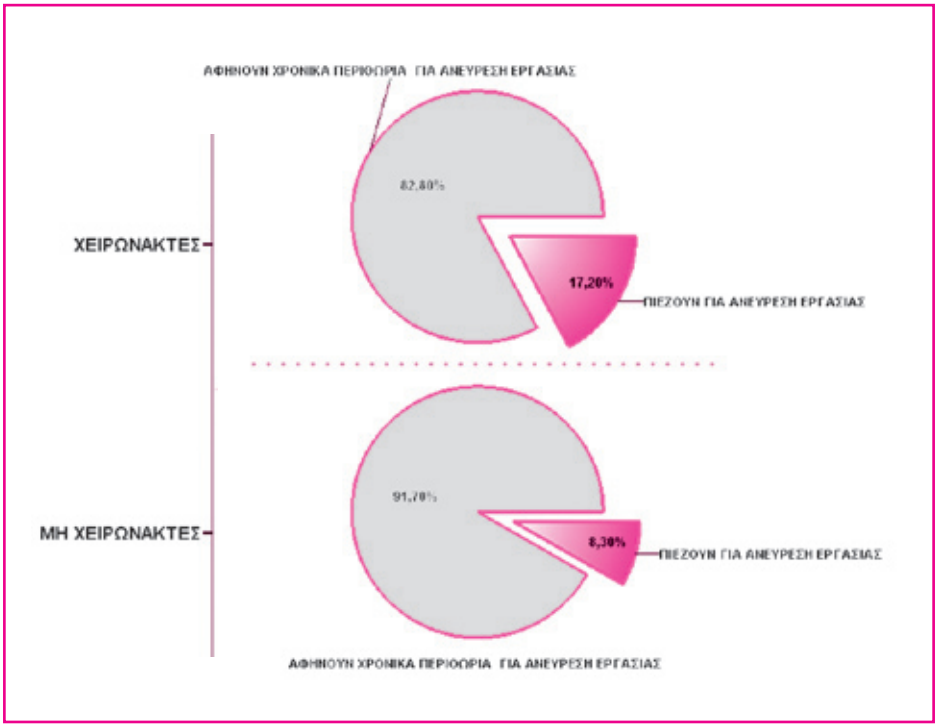

3.2. Η δυνατότητα χρονικής αναμονής

Η οικογένεια λειτουργώντας ως εναλλακτική πηγή επιβίωσης προσφέρει στα άνεργα μέλη της τα χρονικά περιθώρια μη ασκώντας πίεση για άμεση ανάληψη εργασίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το γράφημα 7, όσον αφορά τους άγαμους ανέργους, οι γονείς αφήνουν χρονικά περιθώρια σε ποσοστά που υπερβαίνουν το 90%, με ελάχιστες διαφοροποιήσεις ανάλογα την κοινωνική προέλευση των ανέργων.

3.3. Η συμβολή της οικογένειας στην ανεύρεση εργασίας

Από την μέχρι τώρα διαπραγμάτευση αναδεικνύεται η καταλυτική παρέμβαση της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων. Εν τούτοις η εικόνα είναι τελείως διαφορετική όσον αφορά την συμβολή της οικογένειας στην ανεύρεση εργασίας.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8
Τρόποι ανεύρεσης εργασίας

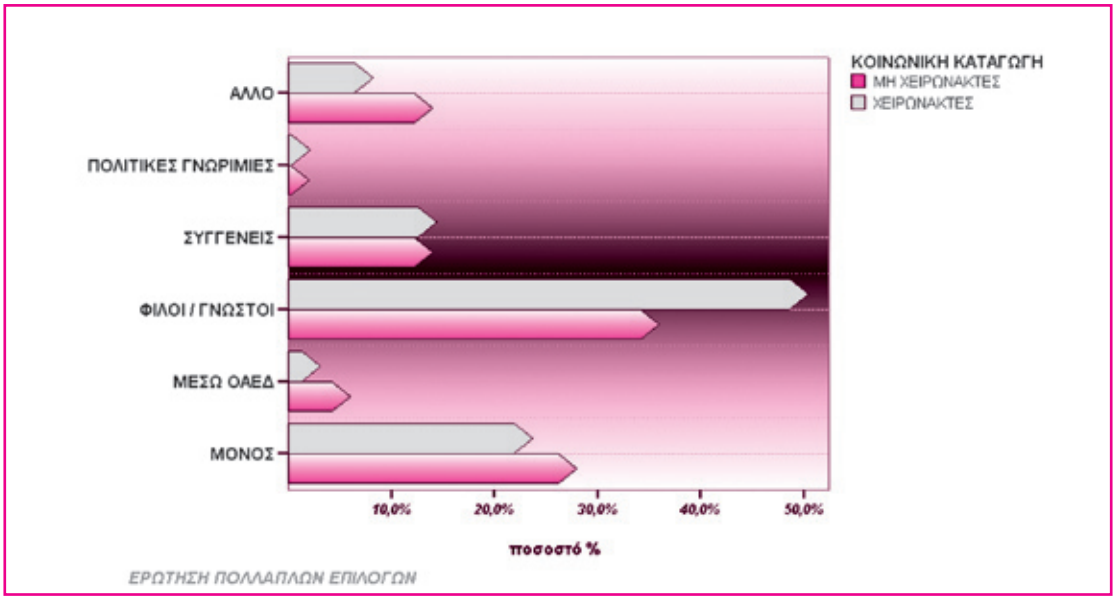

Συγκεκριμένα από το γράφημα 8 διαπιστώνεται ότι παρά το γεγονός ότι η βασική στρατηγική των ανέργων για εργασιακή ένταξη αναπτύσσεται μέσω των άτυπων δικτύων, εν τούτοις οι λεγόμενοι ασθενείς δεσμοί που εκφράζονται μέσω των φιλικών σχέσεων, υπερτερούν των ισχυρών (οικογενειακών) δεσμών. Το ερώτημα εάν υπερισχύουν οι ισχυροί έναντι των ασθενών δεσμών είναι αντικείμενο ευρείας επιστημονικής συζήτησης. (δες σχετικά T. Moon, 2003, σελ. 868-898). Οι άνεργοι μπορεί να χρησιμοποιούν την οικογένεια ως χώρο επιβίωσης και εργαλείο ανεύρεσης εργασίας αλλά εν τέλει η εργασιακή ένταξη πραγματοποιείται συνήθως μέσω άλλων καναλιών.

4. Συμπεράσματα

Το πλαίσιο στο οποίο στρέψαμε την ερευνητική μας προσπάθεια, που το χαρακτηρίζει μεταξύ των άλλων η υψηλή ανεργία και η έντονη εργασιακή ανασφάλεια, επιβεβαιώνει το γεγονός ότι η οικογένεια εξακολουθεί να διατηρεί τους ισχυρούς δεσμούς της.

Οι άνεργοι δεν είναι μόνοι, δεν προσέρχονται ως μονάδες, στον ωκεανό του ανταγωνισμού και της αγοράς εργασίας. Εντασσόμενοι σε οικογένειες, τις οποίες χρησιμοποιούν ως προστατευτική ασπίδα, ως εναλλακτική πηγή επιβίωσης, ως προνοιακό μηχανισμό, λειαίνουν ή απαλύνουν τη σωφρονιστική δύναμη της αγοράς, αποτρέπουν την υλική και κοινωνική εξαθλίωση ενώ αποκτούν παράλληλα κάποιες δυνατότητες διαμόρφωσης εργασιακών επιλογών.

Βεβαίως οι άνεργοι προσερχόμενοι στην αγορά εργασίας για να υπογράψουν ένα συμβόλαιο εργασίας, φέρουν εκτός από την προστατευτική ασπίδα της οικογένειας και τα διακριτικά σήματα τα οποία χαρακτηρίζουν την κοινωνική της θέση, σήματα τα οποία επιβεβαιώνουν το οικονομικό, πολιτισμικό και κοινωνικό της κεφάλαιο και τα οποία αναγνωρίζονται και εξαργυρώνονται με διαφορετικό τρόπο στην αγορά εργασίας. Οι άνεργοι επομένως, εκτός του ότι δεν είναι μόνοι, δεν είναι και ίδιοι, δεν έχουν το ίδιο σημείο αφετηρίας, δεν έχουν την ίδια αίσθηση του παιχνιδιού.

Αποτελεί, επομένως, ερώτημα και αντικείμενο πρόσθετης έρευνας, το εάν η παρουσία της οικογένειας ως εναλλακτική πηγή επιβίωσης, συνεπάγεται και επιτυχή ένταξη στην αγορά εργασίας πόσο μάλλον κοινωνική ανέλιξη. Οικογένειες με ανώτερη κοινωνική θέση έχουν σαφώς μεγαλύτερη ευχέρεια στη διατύπωση και στην υλοποίηση στρατηγικών εξασφάλισης και ανέλιξης, σε αντίθεση με τις οικογένειες κατώτερης κοινωνικής θέσης, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις αδυνατούν να αναμετατρέψουν την μετά από θυσίες απόκτηση ενός είδους κεφαλαίου, π.χ. ένα τίτλο σπουδών, σε οικονομικό κεφάλαιο, οδηγούμενες σε κοινωνική καθήλωση, υπό την έννοια ότι το μέρος του εισοδήματος το οποίο διαθέτουν για την επιβίωση και την ανέλιξη των γόνων τους θα μπορούσε να διατεθεί για την ενίσχυση της κοινωνικής της θέσης.

Η καταλυτική παρουσία της οικογένειας στη συντήρηση των ανέργων δείχνει ότι η αγορά εργασίας δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει υπό συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού όπως επιτάσσει η νεοκλασική νεοφιλελεύθερη λογική. Διότι ακόμη και εάν οι άνεργοι προσέρχονται στη διαπραγμάτευση με τον εργοδότη χωρίς τις αγκυλώσεις και τον προστατευτικό μανδύα του κράτους και των εργατικών ενώσεων, το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης θα εξαρτάται και από την διαπραγματευτική ισχύ που προσφέρει η κοινωνική θέση της οικογένειας και η οποία είναι μεγαλύτερη για αυτές που βρίσκονται υψηλότερα στον κοινωνικό χώρο. Η ευελιξία, επομένως, η οποία προβάλλεται ως πανάκεια, προσκρούει εξ αντικειμένου στην παρουσία της οικογένειας, και στρέφεται όχι σε βάρος όλων των υποψηφίων εργαζομένων αλλά κυρίως κατ' αυτών που έχουν κατώτερη κοινωνική καταγωγή.

Εν τέλει,η παρουσία της οικογένειας είναι σημαντική όχι μόνον για την λειτουργία της αγοράς εργασίας αλλά και του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής διότι μέσω της συντήρησης των ανέργων εξασφαλίζεται η απαραίτητη εργατική δύναμη, απορροφώνται οι κοινωνικές εντάσεις ενώ παράλληλα διατηρείται η κοινωνική αναπαραγωγή.

5. Βιβλιογραφία

1. Δ. Γράβαρης, (1991), «Πολιτικές απασχόλησης και ο ρόλος του κράτους στην αγορά εργασίας», Τόπος, τευχος 3, σελ. 3-36

2. Α. Δεδουσόπουλος, (1998),Πολιτική οικονομία της αγοράς εργασίας: Τόμος πρώτος, Η προσφορά εργασίας, εκδ. Δάρδανός

3. Α. Δεδουσόπουλος, (2000), Η κρίση στην αγορά εργασίας: Ρύθμιση-Ευελιξ'ιες- Απορρύθμιση. Τόμος πρώτος: Θεωρίες ανεργίας, Τυπωθύτω-Δάρδανος

4. Σ. Ιωαννίδης, (1995), Σύγχρονες θεωρίες για την φύση της επιχείρησης, εκδ. Παπαζήσης

5. Τζ. Καβουνίδου, (1996), Οικογένεια και εργασία στην Αθήνα, Εκδ. Σάκκουλα

6. Κ. Καστοριάδης (1991), Τα σταυροδρόμια του λαβύρινθου, εκδ. Υψιλον

7. Γ. Λεχουρίτης- Δ. Κατσορίδας, (2002), «Οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας. Η φθοροποιός διαδικασία», Τετράδια ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, τεύχος 22-23, σελ. 105-118

8. Λ. Μαράτου, Β. Παπλιάκου, Α.Α. Χατζηγιάννη, (1995), «Κοινωνικά δίκτυα στον αστικό χώρο: Κοινωνικότητα, αλληλοβοήθεια, εργασία», Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών, τεύχος 88, σελ. 172-211

9. Κ. Μαρξ (1963), Το κεφάλαιο, τόμος πρώτος, εκδ. Σύγχρονη εποχή

10. Π. Πιζάνιας (1993), Οι φτωχοί των πόλεων. Η τεχνογνωσία της επιβίωσης στην Ελλάδα τον μεσοπόλεμο, Εκδ. Θεμέλιο

11. G. Becker, (1981), Treatise on family, Cabridge Mass: Harvard University Press

12. M. Granovetter (1973), "The strength of weak ties", American journal of sociology vol. 78, no 6

13. T. Moon,(223), "Social capital and finding a job: Do condacts matter?", American Sociological Review, vol.68, Dec. p.p. 868-898

14. L. Morris (1983), "Redudancy and paterns of household finance", Sociological review, 32, 3: 492-523

15. C. Offe, (1993), Η κοινωνία της εργασίας; εκδ. Νήσος

16. K. Polanyi (1957), The Greate transfotmation, Baecon press

17. H. Yoyng and P. Wilmott(1975), Family and kinship in east London. Penguin books

18. M. Rozenzweig, K. Wolpin (1993), “International support and life-cykle income of young men and their parents: Human capital investments, coresidence and international financial tranfers”, Journal of labor economics, vol.11.no 1

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Της Θεοδώρας Τζανετάκη

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας το Μάρτιο του 2000, η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στρατηγικό στόχο για την επόμενη δεκαετία «να καταστεί η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή». Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Επιτροπή να συντάσσει ετήσια έκθεση σύνθεσης με βάση τους διαρθρωτικούς δείκτες οι οποίοι παρέχουν ένα μέσο για την αντικειμενική αξιολόγηση της προόδου προς τους στόχους της Λισσαβόνας και στηρίζουν τα βασικά μηνύματα της έκθεσης.

Μια σημαντική ομάδα διαρθρωτικών δεικτών είναι αυτοί που αφορούν την Εκπαίδευση. Σε αυτούς ανήκουν :

1. Η μαθητική διαρροή.
(άτομα ηλικίας 18 έως 24 ετών με το χαμηλότερο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν συνεχίζουν την εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση).

Στα πλαίσια του παραπάνω συμβουλίου τέθηκε ως στόχος η ποσοτική και ποιοτική αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού. Απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό είναι η παραμονή του για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα μέσα στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης και μάλιστα μέσα σε ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό σύστημα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Βρυξέλλες 2003) μεταφράζει ποσοτικά το σκοπό αυτό της Λισσαβόνας θέτοντας ως στόχο να έχει μειωθεί τουλάχιστον στο μισό (σε σύγκριση με το 2000 που ήταν 20%) το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο έως το 2010.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία που μας παρέχει η Eurostat για τα έτη 2000-2007 (Πίνακας 1.1), παρατηρούμε ότι η χώρα μας ανήκει στην ομάδα των χωρών με τα μικρότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου μετά την ολοκλήρωση της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (15,8125%). Το ποσοστό της είναι μάλιστα μικρότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ-15 και της ΕΕ-27 (17,925%, 16,25%). Παρόλα αυτά απαιτείται να παρθούν επιπρόσθετα μέτρα για να μειωθεί το ποσοστό αυτό στο επίπεδο του 10% ή και κάτω από αυτό (Στόχος Λισαββόνας). Τέτοια μέτρα είναι:

- η παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών (π.χ. συμβουλευτικές, υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης) στους υποψήφιους προς διαρροή μαθητές.
- Η δημιουργία διαφόρων τύπων εναλλακτικής εκπαίδευσης.

- Η λειτουργία προγραμμάτων «αναδόμησης».

Τον προαναφερθέντα στόχο έχουν πετύχει η Σλοβενία και η Κροατία (4,9429% και 6,15% αντίστοιχα), ενώ η Τουρκία βρίσκεται σημαντικά μακριά, με το ποσοστό του 53,3875%. Αξίζει επίσης να επισημάνουμε ότι σε όλες τις χώρες που εξετάζουμε στην παρούσα ανάλυση και οι οποίες εμφανίζονται στον πίνακα 1.1, με εξαίρεση την Τουρκία τα ποσοστά εγκατάλειψης είναι μεγαλύτερα στους άνδρες. Γεγονός απόλυτα δικαιολογημένο αφού οι άνδρες εξακολουθούν να έχουν την κύρια ευθύνη για την εξασφάλιση του εισοδήματος στην οικογένεια και αυτό τους υποχρεώνει πολλές φορές να εγκαταλείψουν ακόμη και το σχολείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1:
ΠΡΟΩΡΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΧΩΡΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2007		
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΕ-15	15,5125	20,3	17,925
ΕΕ-27	14,1625	18,375	16,25
ΕΛΛΑΔΑ	11,6375	19,9875	15,8125
ΙΣΠΑΝΙΑ	24,15	36,35	30,3625
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	33,15	48,075	40,7
ΙΤΑΛΙΑ	19,3375	26,5875	22,975
ΚΥΠΡΟΣ	11,4125	24,025	17,125
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	9,567	15,7	12,67
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	20,8675	22,2875	21,575
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	19,543	20,4286	19,957
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	3,2286	6,5429	4,9429
ΚΡΟΑΤΙΑ	5,68	7,05	6,15
ΤΟΥΡΚΙΑ	60,9625	45,175	53,3875

Πηγή: EUROSTAT ,2008 (ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ).

2. Δαπάνες σε ανθρώπινους πόρους

Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση [άμεσες δαπάνες για εκπαιδευτικά ιδρύματα + δαπάνες για την υποστήριξη των φοιτητών και των οικογενειών τους (υποτροφίες και δάνεια) + δημόσιες επιδοτήσεις για εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε ιδιώτες επιχειρήσεις ή μη κερδοσκοπικές οργανώσεις] ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Η ΕΕ υστερεί από επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό. Δεν διαφαίνεται σαφής αυξητική τάση των δημόσιων δαπανών, ενώ υπάρχει σαφές έλλειμμα ιδιωτικής χρηματοδότησης. Το 90% της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης αφορά δημόσιες δαπάνες και αυτές αντιπροσωπεύουν μόλις το 5% του ΑΕΠ.

Θα χρειαστούν κατά πολύ υψηλότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, ιδιαίτερα σε ορισμένα κράτη μέλη (όπως στην χώρα μας) σε συνδυασμό με αυτές που απαιτούνται για την έρευνα και την ανάπτυξη (στόχος 3% του ΑΕΠ) για να μετατραπεί η ΕΕ στην πιο προηγμένη οικονομία και κοινωνία της γνώσης.

Οι δαπάνες για ανθρώπινους πόρους ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα δεν ξεπερνούν το 4% (Πίνακας 2.1) για την περίοδο 2000-2005 (για τα μετέπειτα χρόνια δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από την Eurostat). Από το 2001 και μετά το ποσοστό αυτό παρουσιάζει μια ανοδική πορεία αλλά οι αυξήσεις είναι τόσο μικρές που την κατατάσσουν την Ελλάδα προτελευταία μεταξύ των εξεταζόμενων χωρών (ΕΕ-27, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Κύπρος, Ιρλανδία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Σλοβενία, Κροατία και Τουρκία), μπροστά μόνο από την Ρουμανία.

Ο κοινοτικός μέσος όρος των 27 είναι για την εξεταζόμενη περίοδο 4,987%. Η Κύπρος, η Σλοβενία και η Πορτογαλία ξεπερνούν κατά πολύ το μέσο αυτό όρο (6,352%, 6,004% και 5,472% αντιστοίχως). Η Ιταλία, Κροατία, η Ιρλανδία, η Ισπανία και η Βουλγαρία βρίσκονται κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ-27 αλλά σε απόσταση μικρότερη του 1%. Τέλος αρκετά μακριά από τον κοινοτικό μέσο όρο των δαπανών για ανθρώπινους πόρους βρίσκονται Τουρκία, Ελλάδα και Ρουμανία (3,696%, 3,688% και 3,315% αντιστοίχως).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1:
ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

ΧΩΡΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2005
Κύπρος	6,352
Σλοβενία	6,004
Πορτογαλία	5,472
ΕΕ-27	4,987
Ιταλία	4,617
Κροατία	4,4725
Ιρλανδία	4,455
Ισπανία	4,253
Βουλγαρία	4,208
Τουρκία	3,696
Ελλάδα	3,688
Ρουμανία	3,315

Πηγή: EUROSTAT, 2008 (ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ).

3. Δια βίου μάθηση.(άτομα ηλικίας 25 έως 64 ετών που δήλωσαν ότι έλαβαν εκπαίδευση ή κατάρτιση στις 4 εβδομάδες που προηγήθηκαν της έρευνας).

Ως δια βίου μάθηση ορίζεται κάθε δραστηριότητα μάθησης, στην οποία συμμετέχουν ενήλικες καθόλη τη διάρκεια της ζωής τους, με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των επαγγελματικών προοπτικών, την προσωπική και κοινωνική τους εξέλιξη, αλλά και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους.

Οι δημογραφικές αλλαγές (γήρανση του πληθυσμού και κινητικότητα οικονομικών μεταναστών) σε συνδυασμό με τη ραγδαία εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, επιφέρουν δραματικές αλλαγές στην οικονομία και την κοινωνία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν τόσο την αρχική εκπαίδευση όσο και τα συστήματα συνεχιζόμενης κατάρτισης. Τον 21ο αιώνα, οι πολίτες απαιτείται να βελτιώνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους για να μπορούν με επιτυχία να μετέχουν στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Στο γενικό αυτό πλαίσιο πολιτικής η δια βίου μάθηση αναδεικνύεται σε εργαλείο οικονομικής, κοινωνικής και προσωπικής ανάπτυξης.

Στις αποφάσεις και στα συμπεράσματα

του Συμβουλίου της Λισσαβόνας, η υιοθέτηση μιας στρατηγικής για την δια βίου μάθηση (lifelong learning) αποτελεί σημαντική προτεραιότητα και βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Είναι ο βασικός άξονας που συναρθρώνει γύρω του τόσο τις διάφορες βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, όσο και τον χώρο της εργασίας και των επιχειρήσεων, την τοπική κοινότητα, την οικογένεια, καθώς επίσης και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας προωθώντας νέες καινοτομικές μεθόδους και χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες της πληροφορικής.

Η ποσοτική μετάφραση του στόχου της Λισσαβόνας για την δια βίου μάθηση είναι ότι το μέσο επίπεδο συμμετοχής σε αυτή θα πρέπει να είναι μέχρι το 2010 τουλάχιστον 12,5% του ενήλικου πληθυσμού.

Τον στόχο αυτό έχει ξεπεράσει, μεταξύ των υπό εξέταση χωρών, μόνο η Σλοβενία (Πίνακας 3.1), η οποία με ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου μάθηση 12,9% ξεπερνάει τον κοινοτικό μέσο όρο τόσο της ΕΕ-15 όσο και της ΕΕ-27 (9,8% και 8,525% αντίστοιχα).

Η Ελλάδα με ποσοστό συμμετοχής 1,7% βρίσκεται 4η από το τέλος στην κατάταξη των χωρών αναφοράς για την περίοδο 2000-2007. Ο προαναφερθής στόχος της Λισσαβόνας φαντάζει για αυτή άπιαστο όνειρο. Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι η Ελλάδα μαζί με την Τουρκία είναι οι μόνες από τις εξεταζόμενες χώρες που τα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στη δια βίου μάθηση είναι μικρότερα από εκείνα των ανδρών. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να αποτελέσει κίνητρο για την ενίσχυση της δημιουργίας ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Με το ρόλο αυτό είναι επιφορτισμένο, στην χώρα μας, το Κ.Ε.Θ.Ι. (Κέντρο Ερευνών σε Θέματα Ισότητας).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1: ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΧΩΡΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2007		
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΕ-15	10,5625	9,0625	9,8
ΕΕ-27	9,1875	7,8625	8,525
ΕΛΛΑΔΑ	1,675	1,725	1,7
ΙΣΠΑΝΙΑ	7,35	6,0625	6,7
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,8875	3,5375	3,725
ΙΤΑΛΙΑ	5,6	5,0625	5,325
ΚΥΠΡΟΣ	6,4	5,775	6,1
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	7,767	5,55	6,633
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1,2125	1,175	1,2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1,3	1,2571	1,3
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	14,1	11,7571	12,9
ΚΡΟΑΤΙΑ	2,14	2,14	2,12
ΤΟΥΡΚΙΑ	0,95	1,65	1,3125

Πηγή: EUROSTAT ,2008 (ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ).

4. Επίπεδο Εκπαίδευσης των νέων άνα φύλο.
(Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 24 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Ο στόχος που έθεσε το Συμβούλιο της Λισσαβόνας σχετικά με τον δείκτη αυτό είναι: το ποσοστό των αποφοίτων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να φθάσει μέχρι το 2010 το 85%.

Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει:

- Την λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.
- Την αύξηση των δαπανών (δημόσιων και ιδιωτικών) για την εκπαίδευση.
- Την ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και την επιτυχή σύνδεση του με την αγορά εργασίας.
- Την δημιουργία προγραμμάτων δια βίου μάθησης.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι διαρθρωτικοί δείκτες οι σχετικοί με την εκπαίδευση που

εξετάστηκαν στην παρούσα ανάλυση είναι άμεσα συνδεδεμένοι μεταξύ τους και θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αλληλοεξαρτώμενοι.

Από τον Πίνακα 4.1 που ακολουθεί μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι τον στόχο της Λισσαβόνας για την ολοκλήρωση της ανώτερης βαθμίδας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από το 85% των ατόμων ηλικίας 22 ετών, έχουν ξεπεράσει Κροατία και Σλοβενία. Κοντά στην επίτευξη του βρίσκονται η Ιρλανδία, η Ελλάδα και η Κύπρος ενώ οι υπόλοιπες χώρες υπολείπονται αρκετά αυτού.

Επίσης παρατηρούμε ότι τα ποσοστά του επιπέδου εκπαίδευσης των γυναικών, των ανδρών αλλά και του συνόλου του πληθυσμού αναφοράς είναι στην Ελλάδα υψηλότερα από τα αντίστοιχα της ΕΕ-15 και της ΕΕ-27. Ο μέσος όρος μάλιστα του προαναφερθέντος δείκτη, για την εξεταζόμενη περίοδο (2000-2007), κατατάσσει την χώρα μας στην 4η θέση μεταξύ των 13 υπό εξέταση χωρών. Η Ελλάδα βρίσκεται πίσω από την Κροατία, την Σλοβενία και την Ιρλανδία και μπροστά από την Κύπρο, η οποία πραγματοποιεί τις μεγαλύτερες δαπάνες για ανθρώπινους πόρους (ως ποσοστό του ΑΕΠ) μεταξύ των χωρών αναφοράς. Μια ακόμη χώρα με υψηλές δαπάνες για εκπαίδευση είναι η Πορτογαλία, που όμως εδώ κατατάσσεται προτελευταία στο ποσοστό του πληθυσμού 20 -24 ετών που έχει ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τελευταία κατατάσσεται η Τουρκία.

Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε αναφορικά με αυτόν τον τέταρτο δείκτη για την εκπαίδευση, ότι τα ποσοστά των γυναικών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι σε όλες τις χώρες (που παρουσιάζονται στον Πίνακα 4.1), πλην της Τουρκίας, υψηλότερα από τα αντίστοιχα των ανδρών. Η Τουρκία είναι λογικό να αποτελεί την εξαίρεση αφού ο ρόλος της γυναίκας είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένος στην χώρα αυτή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1: ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ

ΧΩΡΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2007		
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΕ-15	77,325	71,25	74,2875
ΕΕ-27	79,8625	74,4875	77,1875
ΕΛΛΑΔΑ	86,3875	76,6875	81,55
ΙΣΠΑΝΙΑ	69,5	56,4125	62,825
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	56,1	39,4625	47,6875
ΙΤΑΛΙΑ	76,5875	67,4875	72,0875
ΚΥΠΡΟΣ	87,35	74,4375	81,25
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	88,1375	81,625	84,8875
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	77,0375	75,6125	76,325
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	79,0125	76,875	77,925
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	92,675	87,4375	89,95
ΚΡΟΑΤΙΑ	93,78	91,72	92,7
ΤΟΥΡΚΙΑ	36,0625	50,7875	42,7875

Πηγή: EUROSTAT ,2008 (ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ).

Εκτός από την παρακολούθηση των παραπάνω διαρθρωτικών δεικτών που μας δίνουν πληροφορίες για τις εξελίξεις της εκπαίδευσης στην χώρα μας, αξιόλογα στοιχεία για την ποιότητα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστημάτος, μας προσφέρει και το διεθνές πρόγραμμα αξιολόγησης μαθητών PISA.

Το PISA (Programme for International Student Assesment) είναι ένα πρόγραμμα αξιολόγησης των 15χρονων μαθητών των κρατών - μελών (και όχι μόνο) του ΟΟΣΑ, μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης. Κάθε κύκλος έρευνας του Προγράμματος PISA έχει τρεις φάσεις. Η πρώτη φάση του Α΄. κύκλου έρευνας πραγματοποιήθηκε το 2000, η δεύτερη φάση το 2003 και η τρίτη το 2006. Η έναρξη του Β΄. κύκλου θα γίνει το 2009 και θα είναι η πρώτη φάση του Β΄. κύκλου. Οι επόμενες φάσεις του ίδιου κύκλου θα γίνουν το 2012 και το 2015[1].

Σε κάθε φάση έρευνας το PISA αξιολογεί την κατανόηση κειμένου, τον εγγραμματισμό στα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες, εξετάζει δηλ. πόσο καλά οι μαθητές μπορούν να εφαρμόσουν σε καταστάσεις της καθημερινής ζωής τους γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στο σχολείο. Δεν εξετάζει πόσο καλά κατέχει ένας μαθητής τις προβλεπόμενες από ένα συγκεκριμένο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα γνώσεις και δεξιότητες.

Η αξιολόγηση του Προγράμματος γίνεται μέχρι σήμερα με την χρήση ερωτηματολο-

1. Χρήστος Πράμας : Το διεθνές πρόγραμμα αξιολόγησης μαθητών PISA.

γίων σε έντυπη μορφή. Τα ερωτηματολόγια του Τεστ περιλαμβάνουν ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής καθώς και ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Στις τελευταίες ζητείται από τους μαθητές να συντάξουν τις δικές τους απαντήσεις.

Σε κάθε χώρα συμμετέχουν σχολεία που επιλέγονται με τυχαία δειγματοληψία από το φορέα υλοποίησης του PISA. Η επιλογή των σχολείων και των μαθητών γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε το δείγμα των μαθητών που συμμετέχουν να καλύπτει το μεγαλύτερο δυνατό εύρος κοινωνικής-οικονομικής προέλευσης και δεξιοτήτων. Σε κάθε χώρα συμμετέχουν περίπου 4500-10000 μαθητές.

Τα αποτελέσματα από το Τεστ PISA παρουσιάζονται μέσα από ειδικές κλίμακες που έχουν σχεδιαστεί για να δείχνουν πως κλιμακώνονται οι γενικές ικανότητες που αξιολογούνται από το PISA. Αυτές οι κλίμακες κατανέμονται σε επίπεδα που αντιστοιχούν σε ομάδες ερωτημάτων του Τεστ. Στο αρχικό επίπεδο 1 αντιστοιχούν ερωτήσεις που απαιτούν στοιχειώδεις ικανότητες. Σε κάθε επόμενο επίπεδο η δυσκολία τους αυξάνεται. Αφού διορθωθεί το Τεστ ενός μαθητή, η βαθμολογία του μαθητή στην κατανόηση κειμένου, στα μαθηματικά και στις φυσικές επιστήμες (καθώς επίσης και στην επίλυση προβλημάτων για το PISA 2003) τοποθετείται στην αντίστοιχη κλίμακα.

Για κάθε γνωστικό πεδίο του Τεστ η βαθμολογία της χώρας που συμμετέχει είναι ο μέσος όρος των βαθμών όλων των μαθητών αυτής της χώρας. Ο μέσος όρος των βαθμών όλων των χωρών του ΟΟΣΑ ορίζεται στις 500 μονάδες και η τυπική απόκλιση είναι 100 μονάδες. Τα 2/3 περίπου των μαθητών από τις χώρες του ΟΟΣΑ έχουν βαθμολογία που κυμαίνεται ανάμεσα στις 400 και 600 μονάδες.[2]

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ PISA

Στην πρώτη εφαρμογή του PISA που έγινε όπως έχει ήδη αναφερθεί το 2000, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην κατανόηση και επεξεργασία κειμένου. Σε αυτή την αξιολόγηση συμμετείχαν 40 χώρες (29 χώρες του ΟΟΣΑ και 11 χώρες εκτός ΟΟΣΑ). Η χώρα μας έλαβε μέρος με 5425 μαθητές και κατετάγη στην 26η θέση μεταξύ των 29 χωρών του ΟΟΣΑ και στην 27η θέση στο σύνολο των 40 συμμετεχουσών χωρών. Εκτός αυτής της κατάταξης το σύνολο των χωρών διεχωρίσθη σε τρεις ομάδες. Στην πρώτη ομάδα εβρίσκονται οι χώρες των οποίων οι επιδόσεις των μαθητών τους είναι πάνω από τον μέσο όρο επίδοσης των μαθητών όλων των χωρών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό. Στη δεύτερη ομάδα εβρίσκονται οι χώρες που οι μαθητές τους είχαν την επίδοση του μέσου όρου και στην τρίτη ομάδα είναι οι χώρες που η επίδοση των μαθητών τους είναι κάτω του μέσου όρου επίδοσης.

Η χώρα μας κατετάγη στην Τρίτη ομάδα, μαζί με την Γερμανία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο,

2. Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας : Συχνές ερωτήσεις για το πρόγραμμα PISA του ΟΟΣΑ.

την Πολωνία, την Ρωσία, την Τσεχία και άλλες χώρες.

Οι διαφορές μεταξύ των μαθητών σε ορισμένες χώρες ήταν εξαιρετικά μεγάλες, αναδεικνύοντας το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των παιδιών ως σημαντικότατο παράγοντα διαμόρφωσης της σχολικής επίδοσης.

Τέλος τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης του πρώτου κύκλου της έρευνας PISA μας αποκάλυψαν ορισμένους παράγοντες που αφορούσαν το σχολικό και οικογενειακό περιβάλλον, οι οποίοι συνδέονται με τις υψηλές επιδόσεις των μαθητών.[3]

Το 2003 δημοσιεύτηκε η δεύτερη έρευνα του προγράμματος PISA με τα ίδια περίπου αποτελέσματα. Σε αυτή την αξιολόγηση η ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα μαθηματικά. Η χώρα μας έλαβε μέρος με 4620 μαθητές και κατετάγη στην 27η θέση μεταξύ των 29 χωρών του ΟΟΣΑ και στην 32η θέση μεταξύ του συνόλου των 41 χωρών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό. Η επίδοση των μαθητών μας ήταν πάλι κάτω του μέσου όρου επίδοσης και στα τρία μαθήματα αξιολόγησης και για το λόγο αυτό η χώρα μας κατετάγη (όπως και το 2000) στην τρίτη ομάδα, μαζί με τη Νορβηγία, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία, τις ΗΠΑ, την Πορτογαλία, την Ιταλία, τη Ρωσία, την Πολωνία, την Τουρκία και άλλες χώρες.

Στην Τρίτη και τελευταία φάση του πρώτου κύκλου του διαγωνισμού PISA (PISA 2006) συμμετείχαν 400.000 δεκαπεντάχρονοι μαθητές από 58 χώρες, εκ των οποίων 4871 από σχολεία της Ελλάδας. Η Ελλάδα το 2006 όπως και στους διαγωνισμούς του 2003 και του 2000, χάθηκε κάπου μεταξύ των πολλών μετρίων. Μεταξύ 58 χωρών στις Φυσικές Επιστήμες κατέλαβε την 38η θέση (28η θέση μεταξύ των 30 χωρών του ΟΟΣΑ), στα Μαθηματικά την 39η θέση (28η θέση μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ) και στην Κατανόηση Κειμένου την 36η θέση (27η θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ).[4]

Με βάση το σύνολο των αποτελεσμάτων διαπιστώνεται ότι η χώρα μας σημειώνει επιδόσεις κάτω από το μέσο όρο και για τα τρία γνωστικά αντικείμενα διατηρώντας περίπου την ίδια θέση κατάταξης για κάθε γνωστικό αντικείμενο και στις τρεις φάσεις της εφαρμογής του Προγράμματος PISA, το 2000, 2003, 2006.[5]

Οι πληγές του ελληνικού συστήματος είναι πολλές και δεν σχετίζονται μόνο με την χρηματοδότηση (οι δαπάνες για την εκπαίδευση δεν ξεπερνούν όπως είδαμε το 4% του ΑΕΠ) ούτε με τον χρόνο που αφιερώνεται στα συγκεκριμένα μαθήματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι έλληνες μαθητές διδάσκονται 1089 ώρες ετησίως Μαθηματικά, Γλώσσα και Φυσικές Επιστήμες, πολύ περισσότερες από τις αντίστοιχες ώρες στις πρώτες σε επιδόσεις χώρες, που είναι και στις τρεις φάσεις του PISA, η Φιλανδία και η Νότιο Κορέα. Επίσης η διαφορά της χρηματοδότησης ανά μαθητή σε σύγκριση με άλλες χώρες δεν δικαιολογεί τη διαφορά στις επιδόσεις. Αυτό που ευθύνεται αφορά την

3. Ένωση Γονέων Αμαρουσίου (12/2007): Εκπαιδευτική έρευνα PISA του ΟΟΣΑ.

4. Βήμα (30/11/2007) : ΟΟΣΑ : Ουραγός η Ελλάδα στην κατάταξη PISA.

5. Καθημερινή (1/12/2007) : Πέσαμε κάτω από την βάση της PISA.

ποιότητα του συστήματος. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι γνωσιοκεντρικό με έμφαση στην απομνημόνευση εννοιών και στην επιτυχία των μαθητών στις εξετάσεις, ενώ οι ερωτήσεις του PISA σε μια διαφορετική κατεύθυνση απαιτούν από τους μαθητές να έχουν τις ικανότητες να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους σε καθημερινά ζητήματα και καταστάσεις.

Απαιτείται ως εκ τούτου να σχεδιασθούν και να πραγματοποιηθούν προγράμματα για τη μελέτη και την αξιολόγηση των παραπάνω αποτελεσμάτων καθώς και τον συσχετισμό τους με τις ιδιαιτερότητες του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Επίσης, απαιτείται, να γίνει ανακοίνωση των συμπερασμάτων αυτών ώστε να δοθεί η δυνατότητα περαιτέρω συζητήσεων για τα εκπαιδευτικά μας θέματα που θα οδηγήσει στη διατύπωση επεξεργασμένων και διατυπωμένων προτάσεων για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➜ 3-5 Οκτωβρίου 2008.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Απο-στόλης Καψάλης) στο 1ο Φεστιβάλ μεταναστευτικών κοινοτήτων που συνδιοργάνωσε το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών και ο Δήμος Βύρωνα. Το θέμα της εισήγησής του ήταν «*Η απασχόληση των μεταναστριών στην Ελλάδα*».

➜ 6 Οκτωβρίου 2008.

Σε ειδική ημερίδα που οργάνωσε το ΚΕΚ/ ΙΝΕ –ΓΣΕΕ με τη συνεργασία του κλαδικού ΙΝΕ/ΓΣΕΕ- Πετρελαίου και Χημικής Βιομηχανίας στο Αμφιθέατρο της ΓΣΕΕ, παρουσιάστηκε η πολιτική και η στάση των συνδικάτων για τα επαγγελματικά περιγράμματα καθώς και το επαγγελματικό περίγραμμα του χειριστή μονάδων παραγωγής πετρελαιοειδών (Ομιλητές: Δημουλάς Κων/νος, Καρατράσογλου Μάκης, Λιάλιος Αστέριος)

➜ 14 Οκτωβρίου 2008.

Ο Δημουλάς Κων/νος παρουσίασε τα βασικά ζητήματα που απασχολούν τα συνδικάτα αναφορικά με την πιστοποίηση των επαγγελματικών περιγραμμάτων στην ημερίδα που οργάνωσε το ΕΚΕΠΙΣ στο κτίριο της Παλαιάς Βουλής.

➜ 17-18 Οκτωβρίου 2008.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Απο-στόλης Καψάλης) στο 1ο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ Πάτρας. Το θέμα της εισήγησής του ήταν «*Αντι-μεταναστευτικές πολιτικές: νομιμοποίηση, εργασιακό, ρατσισμός*».

➜ 20 Οκτωβρίου 2008.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Ρωμανιάς) σε ημερίδα του Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης με θέμα: «Προβλήματα από την εφαρμογή του νέου νόμου, 3655/2008, για το ασφαλιστικό.

➜ 23 Οκτωβρίου 2008.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος EQUAL, β' κύκλος το ΚΕΚ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ σε συνεργασία με την ΕΕΔΕ και το ΚΕΘΙ διοργάνωσαν ΣΥΝΕΔΡΙΟ από τις 9,30 έως τις 13,30 με θέμα: «Η σημασία και ο ρόλος της δικτύωσης και των δομών υποστήριξης για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών και την κοινωνική ένταξη των μεταναστών και προσφύγων». Ο συντονισμός των εργασιών πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή Σάββα Ρομπόλη, Επιστημονικό Διευθυντή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ και τον Απόστολο Καψάλη, Επιστημονικό Συνεργάτη του ΙΝΕ/ ΓΣΕΕ.

Το Συνέδριο χαιρέτισαν με ομιλίες η κα Βένια Καρολίδου, Προϊσταμένη της Διαχειριστικής Αρχής της EQUAL και η κα Στάβυ Σαλουφάκου, Πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Αθήνας. Στη συνέχεια ακολούθησαν παρουσιάσεις των προϊόντων και των αποτελεσμάτων του Έργου, ως εξής:

«Αποτελέσματα του Έργου και απολογισμός του έργου των δομών υποστήριξης μεταναστών/-τριών» Εκπρόσωποι ΚΕΚ ΙΝΕ ΓΣΕΕ: Πέννυ Γεωργιάδου, Θάλεια Γράβα
«Μετανάστευση και παροχή υπηρεσιών σε μετανάστες/-τριες στην Ελλάδα» Εκπρόσωποι Παντείου Πανεπιστημίου/ΚΕΚΜΟΚΟΠ: Δέσποινα Παπαδοπούλου, Μαρία Συμεωνάκη, Χρήστος Μπάγκαβος
«Ενίσχυση της θέσης των μεταναστών/-τριών μέσα από την υποστήριξη των οργανώσεών τους και την προώθηση της δικτύωσης μαζί τους» Εκπρόσωπος Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών: Δήμητρα Μάλλιου
«Η συμβολή των ΜΚΟ στην υποστήριξη μεταναστών/-τριών και προσφύγων» Εκπρόσωποι PRAKSIS: Τζανέτος Αντύπας, Στεφανία Πανταζή
«Αξιολόγηση και αποτελέσματα της δικτύωσης των δομών» Εκπρόσωπος ΑΚΡΩΝΥΜΟ: Στάθης Καρατζογιάννης
«Εργοδότες και Διαχείριση της διαφορετικότητας» Εκπρόσωπος ΚΕΚ ΓΣΕΒΕΕ: Σταμάτης Βαρδαρός
«Φύλο και Μετανάστευση: Προβληματισμοί και Προοπτικές» Εκπρόσωπος ΚΕΘΙ: Γιώργος Ταταρίδης - Πάλλας
Συζήτηση – Κλείσιμο εργασιών

➜ 23 Οκτωβρίου 2008.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος EQUAL, β' κύκλος το ΚΕΚ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ σε συνεργασία με την ΕΕΔΕ διοργάνωσαν από τις 13,30 έως τις 16 ΗΜΕΡΙΔΑ με θέμα: «Παρουσίαση και συζήτηση προτάσεων πολιτικής για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών» Ο συντονισμός των εργασιών πραγματοποιήθηκε από τον Απόστολο Καψάλη, Επιστημονικό Συνεργάτη του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Στη διάρκεια αυτής πραγματοποιήθηκαν:

Παρουσίαση προτάσεων πολιτικής της Αναπτυξιακής Σύμπραξης «Ενδυνάμωση των οικονομικών μεταναστών και προσφύγων στην αγορά εργασίας» από την Υπεύθυνη Έργου, Πέννυ Γεωργιάδου
Παρουσίαση από το Υπουργείο Εσωτερικών-Διεύθυνση Κοινωνικής ένταξης των δράσεων που θα υλοποιηθούν σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τη προγραμματική περίοδο 2007-2013. Εκπρόσωπος Υπ. Εσωτερικών: Παναγιώτα Αλοιφέρη
Παρουσίαση προτάσεων για την ένταξη των μεταναστών/-τριών από τον Ειδικό Σύμβουλο Συνηγόρου του Πολίτη, Χάρης Σιμόπουλος και τον
Παρουσίαση προτάσεων για την ένταξη των μεταναστών/-τριών στην αγορά εργασίας Εκπρόσωπος Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών: Φρέντυ Μουάμπα Τσιμπάντι
Συζήτηση – Κλείσιμο εργασιών

Η οργάνωση των εργασιών πραγματοποιήθηκε από τη Μαριάννα Τρικαίου, Υπεύθυνη Δημοσιότητας του Έργου σε συνεργασία με τη Φανιάννα Γκόφα Εκπρόσωπο της ΕΕΔΕ και τη Ρωξάνη Νικήτογλου Εκπρόσωπο του ΚΕΘΙ.

Τις εργασίες παρακολούθησαν μεταξύ άλλων μετανάστες, Σύμβουλοι δομών υποστήριξης μεταναστών, Εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων κ.α.

➜ 30 Οκτωβρίου 2008.

Συμμετοχή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Ρωμανιάς) σε ημερίδα του Εργατικού Κέντρου Βόλου με θέμα: «Προβλήματα από την εφαρμογή του νέου νόμου, 3655/2008, για το ασφαλιστικό.

➜ 30 Οκτωβρίου 2008

Σε ειδική ημερίδα που οργάνωσε το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ με τη συνεργασία του κλαδικού ΙΝΕ/ΓΣΕΕ- Πετρελαίου και Χημικής Βιομηχανίας στις εγκαταστάσεις του Διυλιστηρίου των Ελληνικών Πετρελαίων στον Ασπρόπυργο, παρουσιάστηκε η πολιτική και η στάση των συνδικάτων για τα επαγγελματικά περιγράμματα καθώς και το επαγγελματικό περίγραμμα του χειριστή μονάδων παραγωγής πετρελαιοειδών (Ομιλητές: Δημουλάς Κων/νος, Καρατράσογλου Μάκης, Λιάλιος Αστέριος).

➜ 31 Οκτωβρίου 2008.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Αποστόλης Καψάλης) στην ημερίδα που διοργάνωσε το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών στο Ξενοδοχείο Τιτάνια με θέμα *«Απασχόληση και ένταξη των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες»*. Το θέμα της εισήγησής του ήταν *«Αδήλωτη απασχόληση και νομιμοποίηση των μετανανστών».*

7-8 Νοεμβρίου 2008

Το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος ΑΡΤΕΜΙΣ διοργάνωσε πανευρωπαϊκό συνέδριο στη Θεσσαλονίκη με θέμα: *«Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη: Νέες προκλήσεις και νέες προοπτικές για την απασχόληση και την καινοτομία».* Από το περιφερειακό ΚΕΚ/ΙΝΕ Θεσσαλονίκης χαιρέτισε ο πρόεδρος κ. Τσαραμπουλίδης Παναγιώτης, ενώ το συντονισμό και την ευθύνη του έργου είχε η επιστημονική συνεργάτιδα Ρένα Βαρβιτσιώτη. Από το Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, εισηγήσεις παρουσίασαν ο Σ. Ρομπόλης Επιστημονικός Διευθυντής ΙΝΕ/ΓΣΕΕ με θέμα: *«Οικονομία, Απασχόληση και Διεύρυνση»* και η Άντα Σταμάτη, Επιστημονική συνεργάτιδα του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ με θέμα: *«Εργασιακές σχέσεις και διεύρυνση».*

➜ 14 Νοεμβρίου 2008.

Σε ημερίδα που διοργάνωσε το Εργατικό κέντρο Καβάλας, ο Γ. Ρωμανιάς, Επιστημονικός Σύμβουλος του ΙΝΕ, παρουσίασε εισήγηση με θέμα: *«Οι προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης».*

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34